

THE STATE SOCIAL INSURANCE BUDGET IN TERMS OF BUDGET CLASSIFICATION

BUGETUL ASIGURĂRILOR SOCIALE DE STAT PRIN PRISMA CLASIFICAȚIEI BUGETARE

Liliana MARDARI¹⁵⁴, PhD Student

Abstract: *The unified system of codes that groups and systematizes budgetary indicators according to certain criteria reflects the budgetary classification, which is important for policy formulation, identifying resource allocation, establishing accountability for policies and performance, and day-to-day budget management.*

The purpose of the research is the analysis of the state social insurance budget in terms of budget classification depending on the time factor. The systematization of budgetary indicators favors the elaboration of policies in the field of state social insurance and social assistance, the state social insurance budget and the medium-term budgetary framework, the monitoring and execution of the state social insurance budget, the performance within the programs, in order to ensure the financial stability of the public system. social insurance.

The methods applied in the research process are: dynamic analysis, comparison, observation, deduction. The research results reflect the state social insurance budget for the period 2016-2020 according to the budgetary classification system applied in the Republic of Moldova, approved in 2015 and includes the functional, organizational, source, economic and program classification. Another aspect of the research is the executed / approved analysis of the state social insurance budget in the same way according to the budgetary classification.

Key words: *classification, budget, revenues, expenses*

JEL CLASSIFICATION: H53 H61 H75

1. Introducere

Bugetul asigurărilor sociale de stat, potrivit Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, reprezintă totalitatea veniturilor, a cheltuielilor și a surselor de finanțare destinate pentru realizarea funcțiilor și gestionarea sistemului public de asigurări sociale.(1)

În același act legislativ este specificată necesitatea structurării bugetelor (inclusiv bugetul asigurărilor sociale de stat) conform clasificăției bugetare, care se constituie din clasificăția organizațională, clasificăția funcțională, clasificăția programelor, clasificăția economică și clasificăția surselor.

Autoritatea publică centrală în domeniul protecției sociale este responsabilă de elaborarea politicilor în domeniul asigurărilor sociale de stat și asistenței sociale și prezintă Ministerului Finanțelor, în baza propunerilor Casei Naționale de Asigurări Sociale, prognoze ale bugetului asigurărilor sociale de stat și alte informații necesare pentru elaborarea cadrului bugetar pe termen mediu, promovează proiectul legii bugetului asigurărilor sociale de stat, monitorizează și analizează executarea bugetului asigurărilor sociale de stat, precum și performanța în cadrul programelor, înaintează Guvernului propuneri în vederea asigurării stabilității financiare a sistemului public de asigurări sociale.

Ca administrator al bugetului asigurărilor sociale de stat este Casa Națională de Asigurări Sociale, care elaborează și publică rapoarte lunare operative, rapoarte de performanță, rapoarte anuale privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat, cât și rapoarte anuale privind activitatea Casei Naționale de Asigurări Sociale. În baza conținutului acestor rapoarte se poate de comparat nivelul realizat al diferitor indicatori în anumite perioade cu nivelul aprobat, ca rezultat se determină abaterile și se analizează cauzele, respectiv sursele acestora.

¹⁵⁴ lilianamardari11@gmail.com, State Agrarian University of Moldova

Reieșind din cele menționate, în continuare se analizează bugetul asigurărilor sociale de stat prin compararea nivelului executat față de cel aprobat, prin prisma clasificății bugetare, cât și în dinamică.

2. Analiza generală a bugetului asigurărilor sociale de stat

Bugetul asigurărilor sociale de stat face parte integrantă din bugetul public național și se administrează independent de alte bugete componente ale bugetului public național. Elementele generale ale bugetului asigurărilor sociale de stat sunt veniturile și cheltuielile, cu specificarea soldul bugetar și după caz sursele de finanțare.

Procesul de elaborare a prognozei veniturilor și cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul următor va include analiza executării acestor compartimente ale bugetului pentru o perioadă de cel puțin 2 ani anteriori anului bugetar proiectat, determinarea priorităților în domeniul asigurărilor sociale ce urmează a fi susținute financiar în anul următor și în cel puțin 2 ani ulterioari și elaborarea planului de venituri și cheltuieli pe fiecare articol conform clasificății bugetare.

Tabelul 1. Sinteza bugetului asigurărilor sociale de stat aprobat în anii 2016-2020, mln lei

Indicatorii	2016	2017	2018	2019	2020
I. Venituri, total	14945,7	17513,7	19312,5	21427,4	23491,0
inclusiv transferuri de la bugetul de stat	4738,2	6105,2	6758,5	8575,3	8560,5
II. Cheltuieli, total	14976,1	17513,7	19312,5	21427,4	23491,0
III. Sold bugetar	-30,4	0,0	0,0	0,0	0,0
IV. Sursele de finanțare	30,4	0,0	0,0	0,0	0,0

Sursa: elaborat de autor în baza Legii bugetului asigurărilor sociale pe anii 2016-2020

Din datele din tabel pentru anii 2017-2020 se observă un volum al veniturilor aprobate egal cu cel al cheltuielilor aprobate, și ca rezultat soldul bugetar aprobat este zero. Pentru anul 2016 se aprobaseră un buget cu cheltuieli în volum de 14976,1 milioane lei, ce depășeau veniturile aprobate în mărime de 14945,7 milioane lei cu o sumă de 30,4 milioane lei. Sursele de finanțare aprobate au constituit diferența respectivă, 30,4 milioane lei.

Referitor la dinamică se observă tendința de creștere în mediu cu 2 miliarde de lei anual.

Tabelul 2. Sinteza bugetului asigurărilor sociale de stat executat în anii 2016-2020, mln lei

Indicatorii	2016	2017	2018	2019	2020
I. Venituri, total	15060,6	17818,7	19790,3	21748,3	24285,6
inclusiv transferuri de la bugetul de stat	5016,0	5941,0	6670,2	7957,0	9769,4
II. Cheltuieli, total	14964,7	17614,6	19426,5	21602,3	24244,4
III. Sold bugetar	95,9	204,1	363,8	146,0	41,2
IV. Sursele de finanțare	-95,9	-204,1	-363,8	-146,0	-41,2

Sursa: elaborat de autor în baza Rapoartelor privind executarea bugetului asigurărilor sociale pe anii 2016-2020

Analizând bugetul asigurărilor sociale de stat executat pentru anii 2017-2020 se observă un volum al veniturilor și cheltuielilor executate mai mare comparativ cu cel aprobat. Venituri total executate în anul 2020 depășesc veniturile aprobate cu 794,6 milioane lei.

Cheltuieli totale executate în anul 2020 au fost în mărime de 24285,6 milioane lei, cu 753,4 milioane lei mai mult față de volumul planificat. Cu toate că se înregistrează un nivel mai mare executat, atât în cazul veniturilor, cât și cheltuielilor, tendința de majorare e mai accentuată în cazul veniturilor, și ca rezultat soldul bugetar este pozitiv: de 363,8 milioane lei în anul 2018 (cel mai înalt nivel în perioada analizată) și 41,2 milioane lei la sfârșitul perioadei analizate.

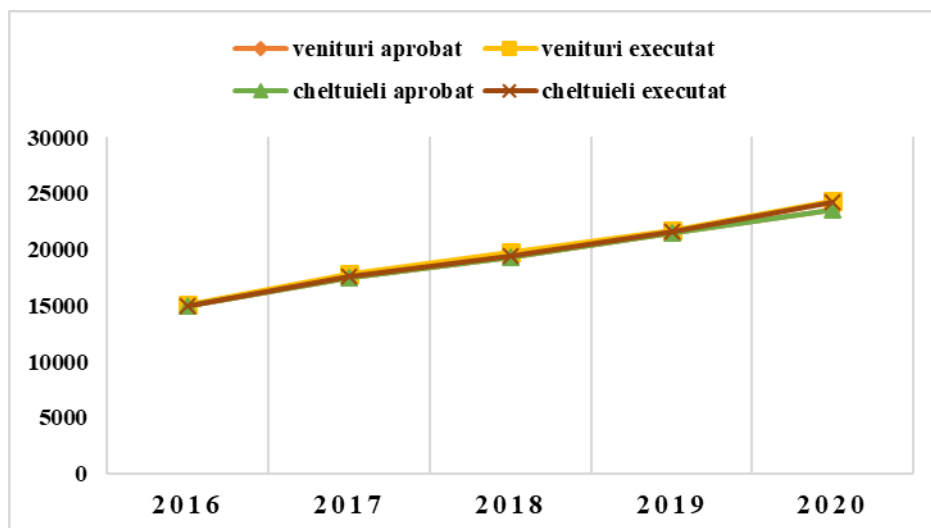

Figura 1. Bugetul asigurărilor sociale de stat aprobat și executat în anii 2016-2020, mln lei
Sursa: Elaborat de autor

Din figura 1 se observă o suprapunere a valorilor indicatorilor (venituri și cheltuieli aprobate) și o mică diferență a veniturilor și cheltuielilor executate.

Pentru a identifica sursele de acumulare a veniturilor și direcțiile de efectuare a cheltuielilor se va efectua analiza acestora.

3. Structura bugetului asigurărilor sociale de stat conform clasificăției bugetare

Conform Ordinului Nr. 208 din 24.12.2015 privind Clasificația bugetară, prima clasificare este cea organizațională, care include două compartimente A. Organe ale autorităților publice centrale, și B. Organe ale autorităților publice locale, expusă în tabelul 3.

Tabelul 3. Clasificația organizațională în Republica Moldova

Structura și semnificația scurtă	Denumirea	Numărul de semne digitale
Org1	Autoritate publică	4 semne
Org1i	Instituție bugetară intermediară	4 semne
Org2	Instituție bugetară	5 semne

Sursa: Anexa 2 din Ordinul privind Clasificația bugetară

Executorul primar de buget (Org 1) al bugetului asigurărilor sociale de stat este Casa Națională de Asigurări Sociale cu codul **0271** din Clasificația organizațională la compartimentul: A.Organe ale autorităților publice centrale, Secțiunea II, Alte autorități publice.

Cea de-a doua clasificare e cea funcțională, care reprezintă gruparea cheltuielilor bugetare după funcții și obiective socioeconomice, care se exercită în cadrul sectorului bugetar. Clasificația funcțională este creată în conformitate cu Clasificația Funcțiilor Guvernului COFOG (Classification of Functions of Government) elaborată de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică și utilizată în practica mondială în calitate de standard.

Tabelul 4. Structura clasificăției funcționale în Republica Moldova

Structura și semnificația scurtă	Denumirea	Numărul de semne digitale
F1	Grupă principală	2 semne
F2	Grupă	1 semn
F3	Sub-grupă	1 semn

Sursa: Anexa 2 din Ordinul privind Clasificația bugetară

Funcțiile exercitate în sectorul bugetar sunt clasificate pe 3 nivel ierarhice care formează un cod unic din patru semne (Tabelul 4). Primul nivel reprezintă 10 grupe principale (01-10) și se constituie din 2 semne. Nivelul doi reprezintă detalierea primului nivel în grupe de funcții. O grupă principală nu poate fi divizată în mai mult de 9 grupe. Grupele la rândul lor se detaliază în cel mult 9 subgrupe formând cel de-al treilea nivel.

Potrivit acestei clasificării, bugetul asigurărilor sociale de stat include grupa principală 10 **Protecție socială**, care pentru perioada 2016-2020 înregistrează următoarea evoluție.

Tabelul 5. Bugetul asigurărilor sociale de stat executat conform clasificăției funcționale în perioada 2016-2020, mln lei

Cod	Indicatori	2016	2017	2018	2019	2020
10	Protecție socială	14965	17615	19427	21602	24245
101	Protecție în caz de boală sau incapacitate de muncă	2696	2947	2820	3137	3633
1011	Protecție în caz de boală	695	785	427	410	752
1012	Protecție în caz de incapacitate de muncă	2001	2162	2393	2727	2881
102	Protecție persoanelor în etate	8821	9968	11100	13735	14606
1020	Protecție persoanelor în etate	8821	9968	11100	13735	14606
103	Protecție în legătură cu pierderea întreținătorului	148	150	155	211	273
1030	Protecție în legătură cu pierderea întreținătorului	148	150	155	211	273
104	Protecție a familiei și a copiilor	1031	1205	1777	2106	2395
1040	Protecție a familiei și a copiilor	1031	1205	1777	2106	2395
105	Protecție în caz de șomaj	43	30	27	22	127
1050	Protecție în caz de șomaj	43	30	27	22	127
106	Protecție în domeniul asigurării cu locuințe	x	x	x	x	x
1060	Protecție în domeniul asigurării cu locuințe	x	x	x	x	x
107	Protecție împotriva excluziunii sociale	820	816	790	816	1116
1070	Protecție împotriva excluziunii sociale	820	816	790	816	1116
108	Cercetări științifice aplicate în domeniul protecției sociale	x	x	x	x	x
1080	Cercetări științifice aplicate în domeniul protecției sociale	x	x	x	x	x
109	Alte servicii în domeniul protecției sociale neatribuite la alte grupe	1374	2373	2757	1574	2094
1091	Administrare în domeniul protecției sociale	x	x	x	x	x
1092	Administrare în sistemul public de asigurări sociale	164	169	167	196	206
1093	Susținerea sistemului public de asigurări sociale	x	x	x	x	x
1099	Alte servicii de protecție socială	1210	2204	2590	1378	1888

Sursa: elaborat de autor

Analizând datele din tabelul 5 se poate menționa că din 9 grupe de cheltuieli conform clasificăției funcționale, în perioada analizată în țara noastră au fost alocate resurse pentru 7 grupe. Nu au fost alocate resurse pentru grupele 106 Protecție în domeniul asigurării cu locuințe și 108 Cercetări științifice aplicate în domeniul protecției sociale.

Toate categoriile de cheltuieli efectuate au înregistrat majorare în perioada analizată.

Cea mai mare parte a resurselor este alocată grupei 102 Protecție persoanelor în etate, care în anul 2016 înregistrează valoarea de 8821 milioane lei și se majorează pînă la 14606 milioane lei în anul 2020. Abaterea înregistrată este de 5785 milioane lei în mărime absolută sau de 165%.

Grupei 101 Protecție în caz de boală sau incapacitate de muncă s-au alocat resurse în volum de 2696 milioane lei în anul 2016, 2947 milioane lei în anul 2017. Pentru anul 2018 valoarea alocată a fost mai mică, constituind 2820 milioane lei, ajungînd la valoarea de 3633 milioane lei în anul 2020, cel mai înalt din perioada analizată.

Resurse semnificative sunt alocate în perioada dată și grupelor 104 Protecție a familiei și a copiilor 2395 milioane lei și 109 Alte servicii în domeniul protecției sociale neatribuite la alte grupe cu un volum de 2094 milioane lei în anul 2020.

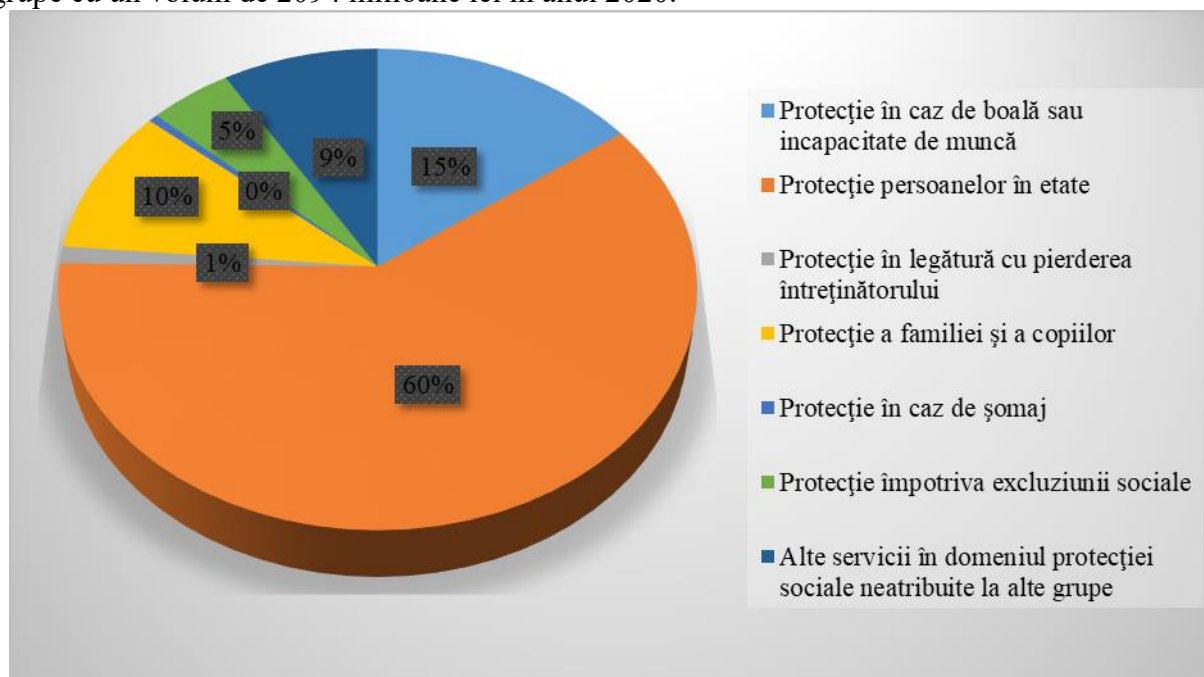

Figura 2. Structura bugetului asigurărilor sociale de stat executat în anul 2020 conform clasificăției funcționale, %

Sursa: Elaborat de autor

Din punct de vedere structural pentru anul 2020 cele șapte grupe pot fi observate în figura 2. Cea mai mare pondere revine Protecției persoanelor în etate 60%, Protecției în caz de boală sau incapacitate de muncă 15% din totalul cheltuielilor, Protecției familiei și a copiilor 10%, Alte servicii în domeniul protecției sociale neatribuite la alte grupe 9%, și ponderi mai puțin semnificative grupelor Protecție împotriva excluziunii sociale 5%, Protecție în legătură cu pierderea întreținătorului 1% și Protecției în caz de șomaj mai puțin de 1%.

Următoarea clasificare, este clasificarea programelor. Clasificarea programelor reprezintă o grupare a cheltuielilor specifică și nu poate fi utilizată pentru comparabilitate cu alte țări. Scopul Clasificăției programelor este de a facilita planificarea resurselor bugetare pentru politicile statului și de a servi drept instrument de responsabilizare a beneficiarilor resurselor bugetare. În același timp, Clasificarea programelor este un instrument pentru managementul intern al autorităților/instituțiilor care facilitează analiza performanței atinse comparativ cu asumările și resursele utilizate.

Relația dintre Clasificarea funcțională și Clasificarea programelor se exprimă prin faptul că trebuie să respecte următoarea regulă: un subprogram poate fi atribuit doar unei singure subgrupe funcționale, în care scop, lista de coduri pentru nivelul 1 al Clasificăției programelor include relația dintre subprogram și subgrupa funcțională.

Tabelul 6. Structura clasificăției programelor în Republica Moldova

P1	Program	2 semne
P2	Sub-program	2 semne
P3	Activitate	5 semne

Sursa: Anexa 2 din Ordinul privind Clasificăția bugetară

Astfel, Protecția socială reflectată prin bugetul asigurărilor sociale de stat în cadrul clasificății programelor obține un cod de 4 cifre, din care două de la program și două de la subprogram, care se sistematizează în tabelul următor.

Tabelul 7. Bugetul asigurărilor sociale de stat executat conform clasificății programelor în perioada 2016-2020, mln lei

Program	sub-program	Cod	Denumirea	2016	2017	2018	2019	2020
90		90	Protecția socială	14965	17615	19427	21602	24245
90	01	9001	Politici și management în domeniul protecției sociale	x	x	x	x	x
90	02	9002	Administrarea sistemului public de asigurări sociale	164	169	167	196	206
90	03	9003	Protecție în caz de incapacitate temporară de muncă	695	785	427	410	752
90	04	9004	Protecție a persoanelor în etate	8821	9968	11100	13735	14606
90	05	9005	Protecție în legătură cu pierderea întreținătorului	148	150	155	211	273
90	06	9006	Protecție a familiei și copilului	1031	1205	1777	2106	2395
90	07	9007	Cercetări științifice aplicate în domeniul protecției sociale	x	x	x	x	x
90	08	9008	Protecție a șomerilor	43	30	27	22	127
90	09	9009	Protecție în domeniul asigurării cu locuințe	x	x	x	x	x
90	10	9010	Protecția socială a persoanelor cu dizabilități	2001	2162	2393	2727	2881
90	11	9011	Susținerea suplimentară a unor categorii de populație	1083	1007	1179	1067	1568
90	12	9012	Protecție socială în cazuri excepționale	821	816	790	816	1116
90	13	9013	Asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați	x	x	x	x	x
90	14	9014	Compensarea pierderilor pentru depunerile bănești ale cetățenilor în Banca de Economii	x	x	x	x	x
90	15	9015	Protecția socială a persoanelor în situații de risc	x	x	x	x	x
90	16	9016	Susținerea sistemului public de asigurări sociale	x	x	x	x	x
90	17	9017	Serviciul public în domeniul protecției sociale	x	x	x	x	x
90	18	9018	Protecție socială pensionarilor din rândul structurilor de forță	x	1094	1160	x	x
90	19	9019	Protecția socială a unor categorii de cetățeni	127	103	251	311	320
90	20	9020	Susținerea activităților sistemului de protecție socială	x	x	x	x	x
90	21	9021	Asigurarea rambursării creditelor preferențiale și dobânzii aferente	x	x	x	x	x
90	22	9022	Compensarea pierderilor suportate de întreprinderile din transport în legătură cu acordarea de îlesniri unor categorii de populație	x	x	x	x	x
90	23	9023	Subvenționarea dobânzilor la creditele bancare preferențiale acordate cooperativelor de construcție	x	x	x	x	x
90	30	9030	Compensarea diferenței de tarife la energia electrică și gazele naturale pentru populația din unele localități din raioanele Dubăsari și Căușeni și din satul Varnița din raionul Anenii Noi	x	x	x	x	x
90	31	9031	Subvenționarea producătorilor agricoli și persoanelor fizice din unele localități din raioanele Dubăsari și Căușeni	x	x	x	x	x
90	32	9032	Asistența socială de către stat a unor categorii de cetățeni la nivel local	x	x	x	x	x

Sursa: elaborat de autor în baza Rapoartelor Casei Naționale de Asigurări Sociale în anii 2016-2022

Din informația sistematizată în tabelul 7 se poate menționa că în perioada 2016-2020 din cele 26 sub-programe existente în nomenclator, 10 sub-programe sunt finanțate pe întreaga perioadă și unul, Protecție socială pensionarilor din rândul structurilor de forță în perioada 2017-2018.

Referitor la realizarea acestora, Casa Națională de Asigurări Sociale întocmește Rapoarte de performanță semianuale și anuale, în baza Formatului de prezentare a raportului de performanță, anexă la Ordinul Ministrului Finanțelor nr.98 din 20 iunie 2017 cu privire la modificarea formatului raportului privind performanța pe programe/subprograme.

În conținutul rapoartelor se specifică Informația generală referitoare la subprogram (scop, obiective, descriere); indicatorii de performanță după categorie (de rezultat, de produs, de eficiență), denumirea indicatorilor, valoarea aprobată și executată, devieri și explicații; volumul cheltuielilor, constatări, concluzii.

Ca exemplu, subprogramul *9004 Protecție a persoanelor în etate* are drept scop Protecția socială a persoanelor în etate.

Ca obiectiv pentru anul 2019 a fost stabilit: Sporirea gradului de protecție a persoanelor în etate prin actualizarea anuală a cuantumului pensiilor în dependență de coeficientul de indexare. Potrivit raportului acest obiectiv a fost Realizat (indexat la 1.04.2019 cu 5.3%).

Subprogramul include plata pensiilor pentru limită de vârstă, pensiilor pentru vechime în muncă, pensiilor anticipate pentru limită de vârstă, pensiilor pentru deputați, pensiilor pentru membrii Guvernului, pensiilor pentru procurori, pensiilor pentru funcționari publici, pensiilor pentru aleșii locali, pensiilor pentru colaboratorii vamali, pensiilor pentru limită de vârstă și pensiilor pentru vechime în muncă a militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, pensiilor persoanelor care se află la întreținerea deplină a statului, pensiilor pentru judecători, pensiilor unor categorii de angajați din aviația civilă, precum și cheltuielilor aferente perioadelor necontributive incluse în stagiul de cotizare, acoperirii diferenței până la pensia minimă, pensiilor unor categorii de angajați din domeniul culturii. Subprogramul include atât activități finanțate din resursele generale ale bugetului asigurărilor sociale de stat cât și din transferuri de la bugetul de stat.

Indicatorii de rezultat planificați au fost:

- Rata de înlocuire a salariului mediu pe economie cu pensie medie pentru limită de vârstă 25,4%;
- Rata de înlocuire a salariului mediu pe economie cu pensie medie pentru limită de vârstă după indexare 25,6%;
- Rata de înlocuire a salariului mediu pe economie cu pensie medie pentru vechime în muncă a militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne 69,3%.
- Rata de înlocuire a salariului mediu pe economie cu pensie medie pentru vechime în muncă militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, după indexare 69,9%.

Au fost realizate valori de 24,3%, 25,1%, 66,4% și 67,8% respectiv. Deci, s-a înregistrat neîndeplinire la fiecare dintre indicatori. Referitor la explicații a devierilor resective, Casa Națională de Asigurări Sociale a specificat că Indicatorul a fost influențat de creșterea mai mare a salariului nominal mediu lunar. La aprobare a fost utilizată mărimea prognozată a salariului mediu pe economie de pentru anul 2019 de 6975 lei, pe când estimat pentru anul 2019 este de 7320 lei.

Indicator de produs este specificat Numărul beneficiarilor de pensie pentru limită de vârstă, care e mai redus decât cel planificat și Numărul beneficiarilor de pensie pentru vechime în muncă a militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, care e mai mare decât cel planificat cu 8 persoane. Nivelul executării indicatorului este de 98,5 la sută față de cel aprobat. Modificările complexe operate în cadrul normativ a determinat complexitatea prognozei numărului de beneficiari.

Ca indicatori de eficiență se menționează Mărimea medie a pensiei pentru limită de vârstă după indexarea de la 1 aprilie anual, planificată în mărime de 1787,81 lei și realizată în mărime de 1835,39 lei. Majorarea este influențată de: coeficientul de indexare a pensiilor planificat - 3.2% realizat -5.3%; recalcularea pensiei persoanelor, care au activat 15 și mai mulți ani după stabilirea dreptului la pensie; modificările operate în cadrul normativ, începând cu 01.01.2017 a determinat creșterea mărimilor medii a

pensiilor (inclusiv pentru stabilirile noi), astfel la situația de 01.01.2020 mărimea medie totală a pensiei pentru limită de vîrstă constituie 1842,99 lei, iar pentru stabilirile noi la aceeași dată – 2043,31 lei.

Și la următoarea etapă se reflectă asigurarea dreptului la pensie pe categorii de beneficiari în valoare monetară la nivel aprobat, precizat și executat.

Alt aspect al acestei clasificării este clasificarea programelor pe activități, unele expuse în tabelul ce urmează.

Tabelul 8. Activități finanțate din Bugetul asigurărilor sociale de stat conform clasificății programelor

Activitate	Denumire
00253	Asigurarea dreptului la pensie de dizabilitate
00254	Asigurarea dreptului la indemnizație de dizabilitate ca urmare a unui accident de muncă sau boală profesională
00255	Susținerea financiară în cazul îngrijirii persoanelor cu dizabilități
00256	Susținerea financiară a persoanelor în caz de dizabilitate sau deces survenită în urma accidentelor de muncă prin capitalizarea plăților periodice
00257	Susținerea financiară a persoanelor când nu se îndeplinesc condițiile pentru obținerea dreptului la pensie de asigurări sociale de stat
00258	Asigurarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă
00259	Asigurarea dreptului la pensie pentru vechime în muncă
00263	Asigurarea dreptului la pensie pentru funcționari publici
00268	Servicii de deservire socială la domiciliu
00269	Susținerea în caz de pierdere a întreținătorului
00271	Susținere financiară în caz de deces a persoanelor neasigurate
00272	Asigurarea dreptului la ajutor de deces pensionarului din sistemul public de asigurări sociale
00273	Asigurarea dreptului la ajutor de deces persoanelor asigurate
00274	Asigurarea dreptului la ajutor de deces a șomerului
00275	Susținerea copiilor rămași fără îngrijirea părintească
00276	Susținerea financiară a familiei la nașterea copilului
00278	Susținerea financiară a familiei pentru îngrijirea copilului cu vîrstă de până la 2 ani, ca persoană neasigurată
00280	Întreținerea centrelor de asistență și protecție a victimelor traficului de ființe umane
00281	Asigurarea dreptului la indemnizație de maternitate
00286	Asigurarea dreptului la prestații de șomaj
00297	Serviciile pentru reabilitarea agresorilor
00305	Acordarea dreptului la alocații de stat pentru merite deosebite față de stat
00306	Susținerea financiară a participanților la lichidarea consecințelor avariei de la Cernobîl și familiilor lor
00307	Acordarea dreptului la alocație lunară de stat unor categorii de populație din rândul beneficiarilor de pensii sau de alocații sociale de stat și familiilor lor
00317	Asigurarea cu pensii militarilor în termen și familiilor acestora
00318	Acordarea dreptului la indemnizație viageră sportivilor de performanță care s-au retras din activitatea sportivă și antrenorilor acestora
00320	Susținerea financiară a familiilor defavorizate prin acordarea ajutorului social
00322	Susținerea financiară a familiilor defavorizate prin acordarea ajutorului pentru perioada rece a anului
00323	Asigurarea acoperirii cheltuielilor aferente perioadelor necontributive incluse în stagiul de cotizare
00344	Asigurarea dreptului la pensie unor categorii de angajați din domeniul culturii
00347	Servicii prin intermediul centrelor de reabilitare pentru bătrîni și persoane cu dizabilități

Sursa: Sursa: Anexa 10 din Ordinul privind Clasificăția bugetară

Și ultima clasificare este Clasificăția economică, care este elaborată în conformitate cu standardele Statisticii Finanțelor Guvernamentale 2001, formulate de Fondul Monetar Internațional, este integrată cu Planul de conturi contabile după conținutul economic al

operațiunilor, ca sistem unic de codificare, și este structurată pe 6 niveluri: tip, categorie, capitol, articol, alineat, element.

Fiecare nivel al Clasificației economice are semnificație separată (Figura3) reprezentată printr-un singur semn, constituind un cod format dintr-o totalitate de 6 semne.

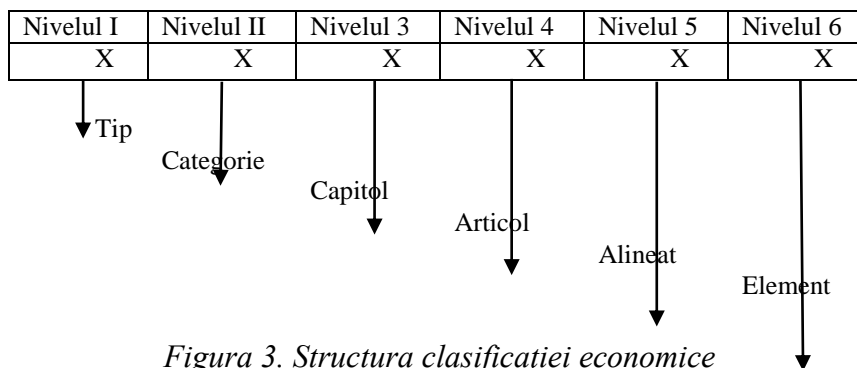

Figura 3. Structura clasificăției economice
Sursa: Anexa 2 din Ordinul privind Clasificația bugetară

Nivelurile Clasificației economice sunt dependente ierarhic și se utilizează doar în combinație cu nivelurile superioare. Clasificația economică conține șase tipuri:

- ✓ 100000 Venituri
- ✓ 200000 Cheltuieli
- ✓ 300000 Active nefinanciare
- ✓ 400000 Active financiare
- ✓ 500000 Datorii
- ✓ 900000 Modificarea soldului de mijloace bănești.

Veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat sunt exprimate prin: Contribuții de asigurări sociale, care reprezintă sumele transferate la bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală, conform prevederilor legale de către angajatori, persoanele angajate sau de către persoanele care desfășoară activitate pe cont propriu. Penalitatea aplicată pentru neachitarea în termen a contribuțiilor și primelor de asigurări obligatorii se include la categoria dată.

121 Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii. Acest capitol include contribuțiile grupate pe articole în dependență de plătitor.

121100 Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori. La acest articol se atribuie contribuțiile virate de angajator aferente salariilor calculate și altor recompense pentru persoanele angajate prin contract individual de muncă ori prin alte contracte în vederea executării de lucrări sau prestări de servicii, cetățenii Republicii Moldova angajați prin contract în proiecte, instituții și organizații internaționale, indiferent de sursa finanțării activităților, în cazul în care acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte nu prevăd scutirea de plată a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, persoanele care desfășoară activitate în funcție electivă ori sînt numite în autorități executive, judecătorești, procurori, avocați parlamentari.

Categoria alte venituri 14 include veniturile de la utilizarea bunurilor care se află în proprietatea statului sau proprietatea unităților administrativ-teritoriale, veniturile de la prestarea serviciilor cu plată de către instituțiile bugetare, mijloacele obținute sub formă de dobânzi și alte plăți, mijloacele obținute în urma aplicării măsurilor de răspundere civilă și penală (amenzi, confiscarea, compensarea prejudiciilor), donațiile voluntare, alte venituri și venituri neidentificate. Pentru a clasifica diversitatea acestora, se utilizează următoarele capitole:

141 Venituri din proprietate. Acest capitol include venituri primite de către instituțiile publice de la acordarea proprietății sale financiare și/sau a activelor nefinanciare spre administrare altor

unități comerciale sau necomerciale. Aceste venituri sunt în formă de dobânzi, dividende, plată pentru chirie/arendă.

Transferuri primite în cadrul bugetului public național includ transferurile primite de la bugetul de stat.

În partea II se includ cheltuielile și activele nefinanciare.

Tabelul 9. Bugetul asigurărilor sociale de stat executat conform clasificăției economice în perioada 2016-2020, mln lei

Indicatori	Cod	2016	2017	2018	2019	2020
I. Venituri, total	1	15061	17819	19790	21748	24286
Contribuții și prime de asigurări obligatorii	12	10037	11864	13038	13636	14295
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii	121	10037	11864	13038	13636	14295
Alte venituri	14	8	14	82	156	221
Venituri din proprietate	141	2	2	3	3	3
Amenzi și sancțiuni	143	3	8	5	2	3
Alte venituri și venituri neidentificate	145	3	4	74	151	215
Transferuri primite în cadrul bugetului public național	19	5016	5941	6670	7957	9769
Transferuri primite în cadrul bugetului consolidat central	192	5016	5941	6670	7957	9769
II. Cheltuieli, total	2+3	14965	17615	19427	21602	24245
Cheltuieli	2	14949	17605	19411	21590	24231
<i>Cheltuieli de personal</i>	21	108	114	113	143	158
Bunuri și servicii	22	159	180	184	236	230
<i>Prestații sociale</i>	27	14650	17182	19110	21206	23838
Alte cheltuieli	28	314	129	3	5	5
<i>Active nefinanciare</i>	3	15	10	16	13	14
Mijloace fixe	31	12	7	13	9	9
Stocuri de materiale circulante	33	2	2	2	2	3
Mărfuri	35	1	1	1	2	2
III. Sold bugetar	1-(2+3)	95,9	204,1	363,8	146,0	41,2
IV. Sursele de finanțare	4+5+9	-95,9	-204,1	-363,8	-146,0	-41,2
<i>Active financiare</i>	4	0	0	-331	-347	-163
<i>Datorii</i>	5	0	0	0	0	-0,2
<i>Modificarea soldului de mijloace bănești</i>	9	-96	-204	-33	201	122

Sursa: elaborat de autor în baza Raportului privind executarea Bugetului asigurărilor sociale de stat în anii 2016-2020

Cea mai mare parte din venituri provin din Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, care se majorează de la 10037 milioane lei în anul 2016 până la 14295 milioane lei în anul 2020.

O parte semnificativă constituie Transferuri primite în cadrul bugetului public național, care au constituit 5016 milioane lei în anul 2016, iar în anul 2020 mărimea acestora era de 9769 milioane lei.

În categoria Cheltuieli cea mai mare parte o constituie Prestații sociale, la începutul perioadei în valoare de 14650 milioane lei, iar la finele acesteia 23838 milioane lei. Prestațiile sociale se sistematizează în prestații de asigurări sociale în mărime de 16787 milioane lei în anul 2020 și prestații de asistență socială în mărime de 7048 milioane lei în anul 2020.

Potrivit acestei clasificării se poate argumenta: originea veniturilor, direcțiile de efectuare a cheltuielilor, se determină soldul bugetar, se identifică sursele de finanțare prin analiza activelor financiare și datoriiilor.

4. Concluzii

Clasificarea bugetară este un instrument tehnic de sistematizare, urmărire și control al realizării veniturilor publice și efectuării cheltuielilor publice. Clasificarea bugetară reprezintă gruparea veniturilor și cheltuielilor bugetare într-o ordine obligatorie și după criterii unitare.

Elaborarea clasificării bugetare se asigură de către Ministerul Finanțelor în așa fel încât veniturile să se grupeze pe surse de proveniență și alocațiile bugetare pe categorii de cheltuieli, ceea ce asigură cunoașterea structurii sistemului de venituri și cheltuieli bugetare.

Clasificația funcțională este un nomenclator general cu acțiune permanentă care codifică funcțiile sectorului bugetar în conformitate cu standardele internaționale. Un rol major al Clasificației funcționale este asigurarea comparabilității sectorului bugetar în timp și din diferite țări, respectiv standardele internaționale urmează a fi respectate cu strictețe.

Clasificația funcțională reprezintă o descriere a cheltuielilor și nu servește drept temei legal pentru alocarea și utilizarea resurselor bugetare pentru scopurile indicate în ea. Astfel, ținând cont că în structura dată a clasificăției sunt prevăzute toate categoriile funcționale conform standardelor, s-ar putea ca unele din ele să nu fie aplicabile la moment sau într-o perioadă specifică din motiv că nu se vor alocă resurse spre un domeniu sau altul.

Autoritățile publice care au în subordine instituții cu funcții diferite de funcțiile de bază, vor clasifica cheltuielile pentru fiecare din activitate la funcțiile respective. Cheltuielile care fac parte din diferite subgrupe funcționale, dar care nu pot fi separate din cauza incapacității de ținere separată a evidenței contabile, vor fi atribuite la acea subgrupă, care deține cota majoră a cheltuielilor. Transferurile cu destinație specială aferente relațiilor între bugete se clasifică la grupele principale, grupele și subgrupele funcționale respective. În scop de utilitate, în partea descriptivă a fiecărei grupe principale sunt introduse rubrici numite „Include:” și „Nu include:”, care aduc o claritate mai mare utilizatorului privind atribuirea la o grupă sau alta a funcțiilor, care întâmpină cele mai multe dificultăți în aplicarea clasificăției, dar se atenționează că explicațiile la aceste rubrici sunt îndrumătoare dar nu sunt exhaustive.

Clasificația programelor este un sistem de codificare a direcțiilor de dezvoltare ale statului și nu poate fi utilizată pentru comparabilitate cu alte țări. Scopul clasificăției programelor este de a facilita planificarea resurselor bugetare pentru politicile statului și de a servi drept instrument de responsabilizare a beneficiarilor resurselor bugetare.

Bibliografie

1. *Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar fiscale nr. 181 din 25.07.2014. Publicat: 08-08-2014 în Monitorul Oficial Nr. 223-230. Disponibil:* https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126152&lang=ro#
2. Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anii 2016-2020;
3. Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 08.07.1999. Publicat: 06-09-2000 în Monitorul Oficial Nr. 1-4. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125055&lang=ro#
4. Ordinul Nr. 208 din 24.12.2015 privind Clasificația bugetară. Publicat: 31.12.2015 în Monitorul Oficial Nr. 370-376. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=127593&lang=ro#
5. Ordinul Ministrului Finanțelor nr.98 din 20 iunie 2017 cu privire la modificarea formatului raportului privind performanța pe programe/subprograme. Disponibil : https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=100822&lang=ro
6. Rapoarte anuale privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat 2016-2020 <http://cnas.md/lib.php?l=ro&idc=439&t=/Rapoarte/Rapoarte-privind-executarea-BASS/Rapoarte-anuale-privind-executarea-bugetului-asigurarilor-sociale-de-stat&>
7. Rapoarte de performanță la situația de 01.01.2019 -2021
8. Galina ULIAN, Andrei MULIC, Lilia DRAGOMIR. GESTIUNEA FINANTELOR PUBLICE. Note de curs, CEP USM, Chișinău 2018 ISBN 978-9975-142-04-5 – 260 p.